

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 2. marts 2009

J.nr.: 323-0001

Indberetning februar 2009

Politiske forhold.

Børns vilkår i Grønland.

Jf. min indberetning for januar 2009 fortsætter debatten om børns vilkår. Den 6. februar 2009 sammenfattede Landsstyremedlem for Familier og Sundhed Naja Petersen (Atassut) i en kronik landsstyrets indstilling til problemer vedr. børns trivsel.

Hun anfører bl.a., at "...landsstyret ikke vil acceptere, at børn i Grønland sulter eller på anden måde mangler omsorg. Landsstyret er bevidst om problemerne på området og tager dem meget alvorligt. Derfor har børneområdet i en lang årrække haft høj prioritet i landstyrets arbejde." Hun finder, at landsstyret har en begrundet tro på, at børns levevilkår har flyttet sig i positiv retning og at der i de kommende år vil ske yderligere forbedringer.

Hun oplyser, at Grønland ikke er placeret på en UNICEF liste over lande, der ikke overholder FN's Børnekonvention. "En sådan liste eksisterer ikke, og UNICEF Danmark har da også udsendt et dementi på sin hjemmeside, der afviser historien. Tværtimod skal det understreges at Landsstyret bestræber sig på at integrere konventionens bestemmelser i alle initiativer på børneområdet."

Endvidere sammenfatter landsstyremedlemmet, at børnefamilier med knappe ressourcer i de senere år har fået en anseelig økonomisk håndsrækning, hvorfor landsstyret ser positivt frem mod kommende evalueringer på børneområdet, der forhåbentlig vil vise, at børnene har fået en bedre tilværelse.

I relation til børn, der går sultne i seng, påpeger landsstyremedlemmet at problemerne foruden knappe økonomiske ressourcer også kan skyldes omsorgssvigt, alkoholmisbrug og andre sociale problemer. Derfor har landsstyret bevilget godt 25 mio. kr. i 2008 og 2009 til programmet "*Særlig indsats*", med henblik på at styrke den brede indsats, rettet mod familier med personlige og sociale problemer. Programmet, der har kørt siden 2006, omfatter kurser, oplysningskampagner og støtte til familiecentre, familiehøjskoler og

telefonisk familierådgivning. Desuden ydes der tilskud til landets krisecentre, væresteder og lignende sociale indretninger.

Den 25. februar 2009 holdt Landsstyreområdet en pressekonference i forbindelse med offentliggørelse af Socialforskningsinstituttets rapport *Børn i Grønland*¹. Rapporten er udarbejdet i et samarbejde mellem Socialforskningsinstituttet og landsstyret, med det formål at kortlægge børns og familiers trivsel i Grønland.

I forbindelse med pressekonferencen oplyser Departementet for Familier og Sundhed om rapportens indhold bl.a., at en tredjedel af børnene har alvorlige vanskeligheder. De bliver drillet, føler sig udenfor fællesskabet og er hverken glade for livet eller for skolen. En del af børnene har også oplevet omsorgssvigt.

Omsorgssvigt er en af årsagerne til børnenes vanskeligheder. De interviewede mødre har kendskab til eller mistanke om, at 5 procent af børnene har været udsat for seksuelle overgreb. Men antallet kan være større, fordi 35 procent af mødrene oplyser, at de selv var udsat for seksuelle overgreb som børn. En del børn har forældre med misbrugsproblemer. Omkring 25 procent af børnene lever i dag eller har tidligere levet i en familie, hvor der er alkoholproblemer.

Landsstyrets forslag til finanslov for 2010.

Landsstyremedlem for Finanser og Udenrigsanliggender Per Berthelsen (Siumut) oplyste på et pressemøde den 24. februar 2009, at han ved udarbejdelsen af landsstyrets forslag til finanslov for 2010 (FFL2010) forventer et betydeligt finansieringsbehov til en række ændringer og nye aktiviteter. Han fremhævede særligt:

- hjemtagelse af råstofområdet efter ikrafttræden af selvstyreloven (udgifter til overtagelse af statens aktier i Nuna Oil samt et mindre millionbeløb til i øgede årlige driftsudgifter)
- Forbedringer i ydelser til førtidspensionister
- Øgede udgifter til affaldshåndtering (miljøforbedringer i affaldshåndteringen)
- Øgede udgifter til indsats, rettet mod børnefamilier
- Øgede udgifter til Sundhedsvæsenet (særligt øgede personaleudgifter)
- Evt. udgifter til køb af CO₂ kvoter
- Faldende provenu i landskassen af skatter og afgifter

Disse områder vurderes at udløse et finansieringsbehov på niveauet 250-300 mio. kr., således at der skal findes tilsvarende forbedringer i de årlige budgetter. Landsstyremedlemmet fremkom ikke med specifikke tilkendegivelser om, hvorledes en finansiering vil blive søgt tilvejebragt.

---

¹ Rapporten mm. kan hentes fra Socialforskningsinstituttets hjemmeside på adressen <http://www.sfi.dk/Default.aspx?ID=4726&Action=1&NewsId=2019>.

Det bemærkes, at landstingsfinansloven for 2009, ved siden af det nævnte finansieringsbehov, rummer væsentlige underskud på DAU-saldoen i budgetoverslagsårene 2010-2012 - på mellem 196 og 330 mio. kr.

Til disse budgetterede underskud anførte landsstyremedlemmet, at han håber at landstinget vil tilslutte sig en omdannelse af den nettostyrede energiforsyningsvirksomhed *Nukissiorfiit* til en anden virksomhedsform, hvor *Nukissiorfiit* ikke skal have økonomiske mellemværender med landskassen. Dette vil på kort sigt kunne bringe finansloven i balance.

Landsstyremedlemmet oplyste endvidere, at landsstyret nærmer sig nedsættelse af et Økonomisk Råd for Grønland samt at han forventer en skattekommission nedsat.

Salg af chefboliger under ”lejer til ejer” ordningen.

Jeg har i tidligere indberetninger, senest for maj 2008, orienteret om hjemmestyrets og kommunernes salg af huse til ansatte på favorable vilkår under den såkaldte ”lejer til ejer ordning”.

På landsstyrets foranledning har Politimesteren i Grønland efterforsket, om der i administrationen af lovgivningen har fundet ulovligheder sted i relation til kriminalloven. Ifølge KNR's radioavis den 17. februar 2009 har Politimesteren indstillet efterforskningen af sagen, idet efterforskningen ikke har tilvejebragt rimelig formodning om at kriminalloven skulle være overtrådt i denne sag.

Erhverv og Økonomi.

Eksport af grønlandsk kildevand.

Landsstyremedlem for Erhverv og Arbejdsmarked Siverth K. Heilmann (Atassut) oplyste den 10. februar 2009, at han har indgået en aftale med selskabet *Greenland Spring Water ApS* om eksport af grønlandsk kildevand fra Qeqertarsuaq.

Virksomheden har nu alle tilladelser og godkendelser på plads og grønlandsk kildevand på flaske forventes snart til salg på verdensmarkedet.

Greenland Spring Water ApS fik i marts 2006 udstedt udnyttelsestilladelse til at eksportere kildevand fra Lyngmarkskilden ved byen Qeqertarsuaq. Virksomheden fik herefter en frist til at undersøge de kommercielle muligheder, inden en egentlig eksport kunne påbegyndes. Disse undersøgelser har vist, at mulighederne for at sælge grønlandske vandprodukter på det internationale marked er til stede. Landsstyreområdet for Erhverv og Arbejdsmarked har derfor siden august 2008 forhandlet med Greenland Spring Water ApS for at få de sidste vilkår for opstart af en kildevandsproduktion, herunder aftale om royalti på plads.

Som baggrund oplyser landsstyremedlemmet, at landsstyret i 2004 lancerede en strategi for eksport af is og vand. Målet i strategien er at fremme udnyttelse af is og vand som et nyt erhverv. Som opfølgning på strategien blev der i 2005 igangsat et flerårigt erhvervs-

fremmeprojekt, som skal bidrage til at skabe bedst mulige rammer for nye og eksisterende virksomheder inden for erhvervet. Resultaterne af projektet ligger tilgængeligt på hjemmesiden www.iceandwater.gl.

Tilladelse til udnyttelse af is og vand til kommercielle formål administreres i vidt omfang efter samme retningslinjer som de kendes i administrationen af tilladelser på råstofområdet.

Betænkning fra landsstyrets fiskerikommission².

Formanden for fiskerikommissionen, professor Christen Sørensen, præsenterede den 10. februar 2009 kommissionens betænkning med vurderinger af økonomiske aspekter for fiskerierhvervet og det grønlandske samfund ved udarbejdelse af en ny landstingslov om fiskeri.

Ved præsentationen af betænkningen sammenfattede formanden, at en kommende fiskerilov bør bygge på følgende tre hovedprincipper:

1. alle fiskeribestande skal som et generelt udgangspunkt reguleres via fastsættelse af årligt tilladte samlede fangstmængder (TAC),
2. fiskerikvoterne skal være flerårige af hensyn til investeringsbeslutninger og deres finansiering,
3. fiskeriforvaltningen og dermed fiskeriloven bør indrettes efter, at der sikres de i fiskeriet indsatte ressourcer – mandskab og kapital – en høj aflønning. Dette vil samtidig medføre, at antallet af job i fiskerierhvervet må reduceres.

Fiskerikommissionen foreslår, at fiskeriloven ændres efter en to-trins procedure, hvor en række ændringer umiddelbart indarbejdes i den ændring af den gældende fiskerilov, landstinget skal behandle under den kommende forårssamling. Mere grundlæggende ændringer gennemføres først i en anden runde, i form af en ny gennemarbejdet fiskerilov i efteråret 2009 eller eventuelt foråret 2010.

Efter præsentationen af betænkningen har Christen Sørensen bl.a. udtalt, at lave fiskepriser og begrænsede ressourcer kun giver plads til et begrænset antal fiskere, hvis de skal have en høj indkomst. Det bliver derfor en udfordring for Grønland at færre skal være involveret i fiskeriet. Det drejer sig især om at stoppe tilgangen til fiskerierhvervet.

Endvidere skal fiskeflåden skæres ned. Mange små enheder, især i det kystnære fiskeri, skal afløses af færre og større enheder, med mere effektive fiskeredskaber.

Fiskerikommissionen peger endvidere bl.a. på, at sondringen mellem kystnært og havgående fiskeri gradvist bør ophæves, ligesom landspligt for rejer til fabriksanlæg gradvist bør ophæves.

Fiskerikommissionens betænkning er generelt blevet vel modtaget blandt erhvervets aktører samt blandt de politiske partier.

---

² Kommissionen indledte sit arbejde i april 2007 og har foruden Christen Sørensen haft medlemmer fra de grønlandske pengeinstitutter, arbejdsgiver-, lønmodtager- og fiskeriorganisationer, de store fiskeindustri-virksomheder, Grønlands Naturinstitut samt hjemmestyrets administration.

Grønlandsbankens resultat for 2008.

Grønlandsbanken offentliggjorde i februar 2009 bankens årsrapport for 2008. I årsrapporten oplyser Grønlandsbanken, at regnskabet for 2008 viser et resultat før skat på 71,8 mio. kr., hvilket er 36 % mindre end i 2007. Resultatet forrenter egenkapitalen med 11,2 %.

Bankdirektør Martin Kviesgaard udtaler til årsregnskabet bl.a.: ”I lyset af finanskrisen må vi sige, at det er et acceptabelt resultat og så er det nok det vigtigste regnskab vi har offentliggjort i mange år. Det viser at Grønlandsbanken har en solid drift og fortsat kan og vil låne penge ud. Det er vigtigt både for aktionærerne, men også for alle vores kunder, medarbejderne og for det grønlandske samfund.”

”Vi har en pæn stigning i basisindtjeningen selvom fundingomkostningerne er steget. Samtidig har der været omkostninger forbundet med byggeriet af vores hovedsæde og deltagelsen i statens bankpakke er dyr.”

”Alt i alt må vi vist være tilfredse med resultatet selv om bundlinjen er faldet” siger bankdirektør Martin Kviesgaard. I 2009 forventer vi beskeden vækst i forretningsomfanget, som følge af at væksten i samfundet falder. Vi forventer et resultat før kursreguleringer og nedskrivninger på samme niveau som i 2008.”

Nunaoil A/S's resultat for 2008.

Nunaoil A/S oplyste den 16. februar 2009, at selskabet i 2008 realiserede et overskud på 1,1 mio. kr. Resultatet er bedre end budgetteret, og skyldes et usædvanligt godt salg af seismiske data til en række udenlandske olieselskaber. Selskabet ejes ligeligt af Grønlands hjemmestyre og den danske stat.

Selskabet oplyser, at 2008 har været præget af olieselskabernes forstærkede interesse for at deltage i efterforskning af nye kulbrinteforekomster i Grønland. I havet ud for Vestgrønland er der i 2008 udstedt 7 nye licenser til efterforskning af kulbrinter. Nunaoil A/S deltager nu i 13 aktive efterforskningslicenser, der er beliggende indenfor et område fra Kap Farvel i syd til halvøen Svartenhuk i nord.

Andet.

Årsfest i Grønlands Universitet *Ilisimatusarfik*.

Ilisimatusarfik holdt sin traditionelle årsfest den 27. februar 2009. Rektor Tine Pars overrakte eksamensbeviser til 8 kandidater og 13 bachelorer inden for de traditionelle fag på *Ilisimatusarfik* (administration, kultur- og samfundshistorie, teologi samt sprog, litteratur og medier) samt til master- og kandidatuddannede ved institut for uddannelsesvidenskab.

Antallet af bachelorer og kandidater, som fik overrakt eksamensbevis, repræsenterer det største antal eksamensbeviser, der i universitetets historie er tildelt på et år.

Foto: Ilimmarfik

Qaanaaq bød solen velkommen tilbage.

Nedenstående billede fra internetavisen www.sermitsiaq.gl viser skoleelever og andre indbyggere, der den 17. februar 2009 gik op på fjeldet for at byde solen velkommen tilbage efter knap 4 måneders fravær. Qaanaaqs børn havde tegnet og malet skilte, hvor de bød solen velkommen.

Foto: Dan Normann

Med venlig hilsen

Søren Hald Møller